

MPRA

Munich Personal RePEc Archive

The World Trade Crisis

Georgescu, George

15 November 2005

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/25767/>

MPRA Paper No. 25767, posted 10 Oct 2010 12:18 UTC

The World Trade Crisis

George Georgescu
Institute of National Economy

Abstract. One of the roots of the current global imbalances resides in the asymmetry of the international trade flows under the constraints of maintaining non-tariff barriers and of protectionism revival. Trade liberalization is critical for restoring the financial global equilibrium. The study is emphasizing the importance of finding compromise solutions for finalizing the negotiations under the Doha Round multilateral agreement, otherwise increasing the risk of global imbalances deepening to unsustainable levels.

Key Words: Global Imbalances, World Trade, Trade Liberalization, Doha Round

JEL Classification: F13, F53, G01, O19.

Note: This study has been published in the Romanian language under the original title: *Criza comerțului mondial*, in the monthly Journal Bilanț, No 15-16, December 2005-January 2006, p. 72-73, Bucharest.

Criza comerțului mondial

George Georgescu
Institutul de Economie Națională

Globalizarea accelerată și competiția acerbă între națiunile lumii fac din ce în ce mai dificile tentativele de reglementare a problemelor la nivel internațional. Poate cel mai semnificativ exemplu în acest sens îl reprezintă încercările de liberalizare a comerțului internațional cu bunuri și servicii, eșecul Runderi Doha relevând criza în care se găsește Organizația Mondială a Comerțului (OMC).

Situația de dezechilibru financiar global ce caracterizează în prezent economia mondială este generată în primul rând de asimetria fluxurilor comerciale, constrânse de remanența barierei tarifare și netarifare, precum și de resuscitarea protecționismului. Impactul acestor distorsiuni, acutizate recent, nu s-a lăsat așteptat, estimându-se o încetinire a creșterii volumului comerțului mondial în 2005 și 2006 la o cifră de numai cca 7% (comparativ cu cea de peste 10% în termeni reali din 2004) și implicit o estompare a efectelor sale pozitive asupra dezvoltării economice.

De aceea, în contextul globalizării economiei mondiale, continuarea proceselor de liberalizare a comerțului cu bunuri și servicii, așa cum, în principiu, toate statele s-au declarat de acord, este vitală pentru restabilirea echilibrului financiar al lumii.

Negocierile în cadrul Agendei de Dezvoltare Doha (lansată în capitala Qatarului în 2001 cu scopul de a reduce barierele comerciale și respectiv a decalajelor de dezvoltare între țările lumii), care ar fi trebuit încheiate în 2004, termenul fiind însă prelungit până la finele anului viitor, au fost practic blocate de lipsa consensului între cele 149 țări membre OMC în privința liberalizării comerțului cu produse agricole, ce presupune reducerea subvențiilor agricole din partea statelor dezvoltate, ca și a taxelor vamale de import aferente.

În ultimele luni, negocierile privind dosarul agricol s-au intensificat, făcându-se eforturi intens mediatizate în vederea identificării unei soluții, pentru a nu compromite lucrările reuniunii ministeriale a OMC ce urmează să se desfășoare în Hong Kong la mijlocul lunii decembrie 2005.

OMC - Principii și proceduri de aderare

Organizația Mondială a Comerțului (OMC) a luat ființă în 1995 (prin transformarea acordului GATT în urma rundei Uruguay), aceasta numărând în prezent 149 țări membre, între care se derulează peste 90% din comerțul mondial. Aderarea la OMC impune respectarea a 5 principii comerciale fundamentale, respectiv tratamentul națiunii celei mai favorizate (MFN), tratamentul național, transparența legislativă, reducerea barierelor comerciale prin negocieri multilaterale și utilizarea prevalentă a sistemului de taxe în dauna cotelor sau a altor măsuri netarifare. Funcția primordială a OMC rezidă în administrarea a cca 60 acorduri și angajamente separate ale membrilor săi, existând și un mecanism de reglementare a disputelor în cazul nerespectării acestor acorduri. Trebuie menționat că, periodic, este verificat regimul comercial național al fiecărui stat membru, precum și conformitatea acestuia cu regulile OMC.

Conform procedurilor standard, negocierile privind condițiile de admitere a candidaților în OMC se poartă atât pe baze multilaterale, la nivelul unui grup de lucru (Working Party - WP - în cazul Rusiei, format din 58 state, dintre care Uniunea Europeană este considerat unul singur), cât și bilaterale, cu acele state din WP care au solicitat explicit asemenea acorduri, în fapt majoritatea acestora. Precizăm că negocierile se concentrează pe 4 domenii esențiale: a) accesul pe piața de bunuri, cu accent pe stabilirea unui nivel maxim al taxei vamale de import; b) problematica agricolă, în afara aspectului tarifar, fiind negociat nivelul subvențiilor agricole și respectiv al produselor alimentare; c) accesul pe piața serviciilor, mai ales în sectoare sensibile ca cel financiar, energetic și al telecomunicațiilor; d) probleme sistemice, cum sunt asimilarea legislației, barierele netarifare, drepturile de proprietate intelectuală, asigurarea competiției pe piață, alinierea la standardele OMC.

În ciuda progreselor notabile ale negocierilor din ultimul timp (până la finele anului 2005 avuseseră loc 21 reuniuni ale WP, Rusia încheind și acorduri bilaterale privind comerțul cu bunuri cu 29 membri, inclusiv UE, socotit ca unul singur, reprezentând 87% din totalul importurilor sale), în prezent, procesul de aderare a Rusiei la OMC este la un punct critic, fiind blocat de impasul negocierilor cu SUA.

Precizăm că miza acestei reuniuni este enormă, o declarație comună privind un acord formal în domeniul comerțului internațional cu produse agricole condiționând extinderea negocierilor la produsele industriale și serviciile internaționale, inclusiv la cele financiare, de care

statele dezvoltate sunt atât de interesate. În cazul când condițiile pregătitoare ale summit-ului din Hong Kong nu se prefigurează ca putând conduce la o asemenea alternativă, se discută chiar despre recalibrarea obiectivului reuniunii, pentru a nu risca recunoașterea deschisă a ratării acestuia.

Sub presiunea internațională, oficiali ai administrației americane au făcut cunoscut recent (în octombrie a.c.) că SUA ar fi de acord să reducă cu 60% subvențiile agricole și cu procente cuprinse între 55-90% taxele vamale de import ale produselor agricole, dacă și UE ar adopta o poziție similară. Inițial, Peter Mandelson, Comisarul european pentru Comerț, a declarat că propunerile SUA sunt privite favorabil, fiind studiate cu atenție, dar ulterior, Franța (principalul beneficiar al Politicii Agricole Comune) a protestat la Bruxelles pentru faptul că nu a fost consultată, opunându-se acestor concesi, considerate excesive la nivelul procentelor menționate.

Contrapropunerile UE, ținând seama de poziția Franței, ar fi o reducere medie cu 46% a taxelor vamale de import (la produsele agricole sensibile urmând să nici nu fie aplicate aceste reduceri, ceea ce ar scădea media sub 40%), precum și cu 70% a subvențiilor doar la unele produse agricole. De remarcat că aceste reduceri (în special cele propuse de UE) sunt apreciate oricum ca insuficiente de către majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, Brazilia și India conducând rezistența acestor state la continuarea negocierilor privind liberalizarea comerțului cu produse industriale și a serviciilor internaționale, până când nu se rezolvă controversa agricolă.

Pascal Lami, Directorul General al OMC, a avertizat că eșecul finalizării Runderi Doha printr-un nou acord multilateral ar produce, doar în privința comerțului global cu produse industriale, o pierdere ce poate atinge 250 mld.\$, fiind afectate atât țările dezvoltate, cât și cele în curs de dezvoltare. El a atras de asemenea atenția că tarifarea produselor agricole și industriale, ca și liberalizarea serviciilor internaționale reprezintă doar zonele cele mai vizibile ale negocierilor, deoarece rămân de reglementat și alte probleme importante cum sunt procedurile anti-dumping, comerțul regional și mediul înconjurător, adăugând că „OMC este un autocamion de gabarit mare, nu o mașină de formula 1”.

Faptul că, cel puțin până în prezent, nu se întrevăd soluții ale crizei OMC, a determinat FMI și Banca Mondială să dea publicității o declarație comună la finele lunii octombrie a.c., prin care au făcut un apel pentru finalizarea negocierilor din cadrul Rundei Doha. Apelul este susținut de argumentul că deschiderea piețelor (în special pentru produse agricole și servicii, dar și prin reducerea protecției vamale excesive la unele produse industriale), însoțită de sprijinirea țărilor celor mai sărace în suportarea costurilor ajustării ar fi benefică pentru valorificarea noilor oportunități comerciale. Așa cum se specifică în declarația liderilor celor mai puternice instituții financiare internaționale, un eventual eșec ar arunca o umbră asupra sistemului multilateral de comerț și ar încuraja protecționismul, într-un moment când lumea are nevoie mai degrabă de cooperare decât de conflicte.

Pe lângă problemele generate de eșecul finalizării negocierilor în cadrul Rundei Doha, anul 2005 a fost marcat și de tensiuni majore pe piața mondială a textilelor și confecțiilor. În condițiile în care Acordul Multi-Fibre (MFA), ce limita accesul pe piețele occidentale a produselor textile, dar permitea exportul unor asemenea produse și din țări mai puțin competitive pe baza unui sistem de cote, fusese prelungit în 1995 (odată cu transformarea GATT în OMC) pentru o perioadă de 10 ani, era evident că de la 1.01.2005, când înceta regimul cotelor, vor avea loc schimbări sensibile ale comerțului internațional cu produse textile, inclusiv o re poziționare a statelor exportatoare pe scena economiei mondiale.

Mulți analiști prevăzuseră că marii câștigători ai erei post-MFA vor fi China (în principal) și India, care beneficiază de cele mai mari avantaje comparative în acest sector. Precizăm că, în prezent, China furnizează peste 25% din exporturile mondiale de confecții, estimându-se o dublare a cotei sale de piață în următorii 10 ani.

Cu toate acestea, avalanșa previzibilă de produse textile chinezești (creștere medie de peste 100% în UE și de cca 50% în SUA doar în primele 6 luni din 2005, unele articole înregistrând creșteri mult mai mari, care au depășit și 500%) a părut să ia total prin surprindere statele occidentale, care, intrate în panică, s-au grăbit să întreprindă măsuri de salvagardare și apărare comercială la limita protecționismului extrem,

blocând importurile de asemenea produse din China (unele chiar ajunse în porturi europene și/sau americane) și declanșând practic un război comercial (denumit și „bra war”). Este de remarcat că printre cei ce au protestat împotriva acestor măsuri restrictive s-au aflat înseși asociațiile consumatorilor din SUA și UE, privați de posibilitatea achiziționării unor produse mai ieftine, de care ar fi putut beneficia un segment important al populației.

Deși s-a apelat la arbitrajul OMC pentru rezolvarea disputelor comerciale, acesta nu a reușit să calmeze spiritele, purtându-se negocieri dure între instituțiile responsabile din statele direct implicate, caracterizate în mod vizibil și de conotații politice. Totuși, în acest caz, factorul politic s-a dovedit salutar, războiul comercial al Chinei cu UE încheindu-se printr-un armistițiu ce limitează creșterea importurilor a 10 categorii de produse textile chinezești la 8% anual până în anul 2008, semnificând practic reintroducerea sistemului de cote.

De asemenea, diferendul comercial al Chinei cu SUA s-a rezolvat temporar printr-o soluție de compromis (limitarea majorării importurilor din China a 34 categorii produse textile pe piața americană la procente cuprinse între 10-17% anual până în 2008, inclusiv), acordul fiind semnat la Londra în ajunul sosirii președintelui Hu Jintao în Regatul Unit (stat ce deține președinția în exercițiu a UE) și precedând vizita la Beijing a președintelui Bush din cea de-a doua jumătate a lunii noiembrie a.c.

Este de remarcat că la încheierea acestor acorduri temporare, în urma multor runde de negocieri, a contat și gestul de bunăvoință din partea Chinei de liberalizare controlată a cursului de schimb al yuanului față de dolarul SUA intervenit în luna iulie a.c. (a cărui paritate fixă fusese incriminată ca avantajând la export produsele chinezești), însă fricțiunile rămân, cu atât mai mult cu cât este greu de anticipat cum va evolua situația după expirarea termenelor convenite (2007 și respectiv 2008).

Până atunci, se așteaptă să continue presiunile SUA asupra Chinei, exercitate în mod direct sau prin intermediul unor organizații internaționale, inclusiv OMC, în special în direcția unei flexibilizări mai accentuate a cursului de schimb a yuanului, a majorării gradului de

deschidere a pieței sale interne, a respectării drepturilor de proprietate intelectuală, a combaterii comerțului cu bunuri contrafăcute ș.a. Toate acestea, în virtutea încercărilor de atenuare a uriașului deficit comercial al SUA (cca 750 mld.\$ estimat pentru 2005, aproape 1/3 provenind doar din schimburile comerciale cu China), care determină și accentuarea deficitului de cont curent al balanței sale de plăți externe.

În opinia majorității analiștilor, deficitele înregistrate de SUA reprezintă cauza primordială a dezechilibrului financiar global ce se manifestă în prezent, ce riscă să se transforme într-unul nesustenabil dacă o eventuală corectare a lui s-ar produce de o manieră asimetrică, de exemplu prin devalorizarea abruptă a dolarului SUA și/sau prin majorarea substanțială a ratelor dobânzii în SUA.

Situația critică în care se află sistemul financiar internațional pare să impună eforturi de ajustare și din partea altor state, inclusiv a țărilor producătoare de petrol și a celor din Asia de sud-est, în special China și Japonia, chiar dacă, cel puțin pe termen scurt și mediu, aceasta ar presupune absorbția excedentelor valutare printr-o relansare a cererii pe piața lor internă.

Bibliografie

DW-World (2005) *EU Fights Over Agriculture Subsidies*, 18 October.

Ernst C., Ferrer A. H., Zult D. (2005) *The end of the Multi-Fibre Agreement and its implication for trade and employment*, Employment Strategy Papers, ILO No 2005-16.

Halle M. (2005) *Where Are We in the Doha Round?*, IISD, Winnipeg.

Lami P. (2005) *A global trade deal? It's not mission impossible*, The Independent, 14 November.

Lau L. J. (2001) *Chinese Accession to the WTO and Restructuring of Chinese Economy*, Stanford University, October.

Wright T. (2005), *France Digs in Heels in Farm Subsidies*, New York Times, 20 October.

WTO (2005) *Doha Work Programme: Preparation for the Sixth Session of the Ministerial Conference*, Revised Draft Ministerial Text, November.